

Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP Poděbrady

Zpracovatel:
Odborný tým Projektů

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

*Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních
obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přináší důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

SO ORP Poděbrady se nachází ve východní části Středočeského kraje. Tvoří tak 1 z 26ti správních obvodů (dále jen SO) tohoto kraje a jeho stručná charakteristika je dána následujícími údaji:

- do SO spadá celkem 35 obcí;
- v dotčeném území žije celkem 30.531 obyvatel, z toho 13.986 v jádrovém městě;
- rozlohou zabírá téměř 350 km²;

přičemž všechny tyto hodnoty jsou pod krajským průměrem.

Tabulka 1: Komparace vybraných SO ORP ve Středočeském kraji

Území SO ORP	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km ²
Poděbrady	35	30 531	13 986	349
Kolín	69	79 877	31 077	584
Kutná Hora	51	49 234	20 470	643
Mladá Boleslav	98	107 892	44 229	810
Nymburk	39	39 178	14 871	355
Kolín	69	79 877	31 077	584
Průměr za kraj	44	49 685	17 673	424

Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdviženy významné diference v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno jednak v porovnání s ostatními SO ORP Středočeského kraje a dále pak ve srovnání s podobně velkými SO (měřeno počtem obyvatel, počtem obcí SO a počtem obyvatel jádrového města):

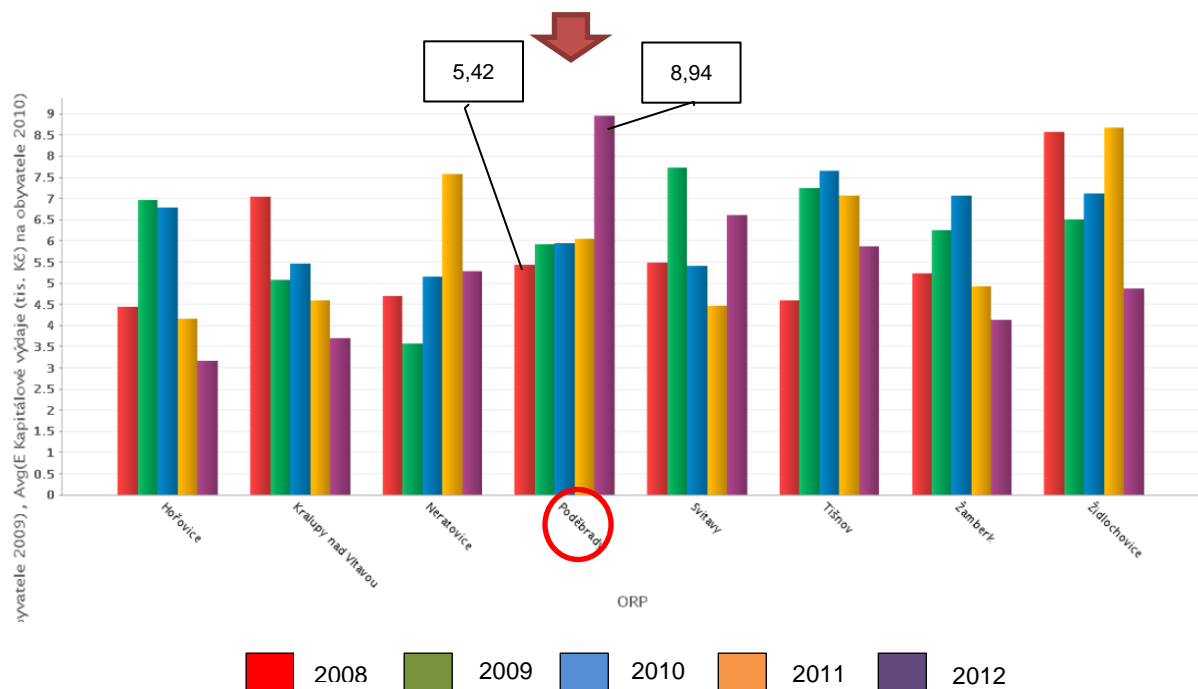
- SO ORP s počtem obyvatel v intervalu 29.000 až 32.000 obyvatel (celkem 7 srovnatelných SO ORP: Hořovice, Kralupy n. Vltavou, Neratovice, Svitavy, Tišnov, Žamberk, Židlochovice);
- SO ORP s počtem obcí ve správním obvodu 33 až 36 obcí (celkem 7 srovnatelných SO ORP: Děčín, Litomyšl, Moravská Třebová, Moravský Krumlov, Náchod, Roudnice n. Labem, Šumperk);
- SO ORP s počtem obyvatel jádrové obce 13.500 až 14.500 (celkem 7 srovnatelných SO ORP: Hlučín, Rokycany, Turnov, Zábřeh, Ústí n. Orlicí, Říčany, Šternberk).

2. Ekonomická výkonnost

V oblasti ekonomické výkonnosti je zajímavé zejména srovnání **kapitálových výdajů** SO ORP Poděbrady s dalšími vybranými obvody podle kritéria počtu obyvatel. Z hlediska porovnávání rozpočtového hospodaření v oblasti kapitálových, tj. investičních výdajů v přepočtu na jednoho obyvatele zaznamenal obvod ORP Poděbrady v průběhu sledovaných let 2008-2012 pomalý, ale stabilní každoroční **růst**, a mezi lety 2001 a 2012 dokonce skokový růst z ca 6 tis. Kč/obyv. na necelých 9 tis. Kč/obyv. Tím se poděbradský obvod dostal na první příčku mezi všemi sledovanými obvody. Viz obrázek 1.

Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)

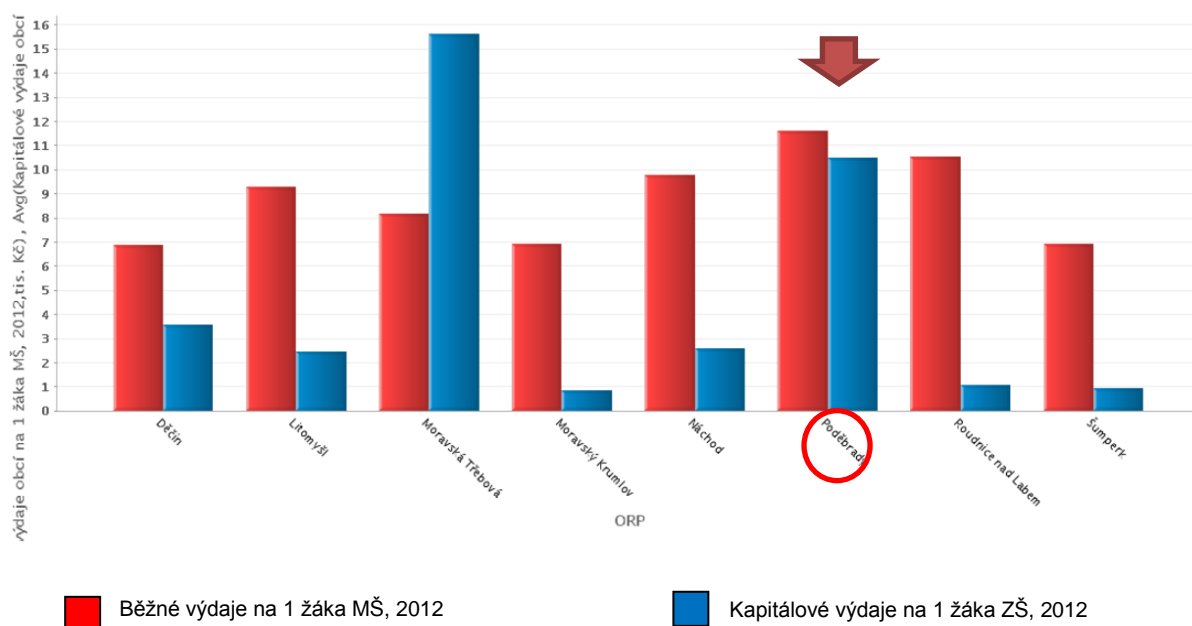
Obrázek 1: Kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel SO ORP 29.000 – 32.000) na obyvatele v období 2008-2012 (v tis. Kč)

3. Předškolní a školní vzdělávání

Z pohledu předškolního a školního vzdělávání zaujme v případě SO ORP Poděbrady zejména porovnání **běžných a kapitálových výdajů na žáky mateřských škol**. V obou případech jsou hodnoty za SO ORP Poděbrady 2. v pořadí mezi srovnávanými obvody, a to na úrovni 11,6 tis. Kč běžných výdajů na žáka MŠ a 10,5 tis. Kč kapitálových výdajů na žáka MŠ. Jako jediný obvod tak dosahuje SO ORP Poděbrady významných výsledků u obou sledovaných parametrů a zároveň je drží i v určité rovnováze.

Obrázek 2: Běžné a kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 33 – 36) na žáka MŠ (v tis. Kč)

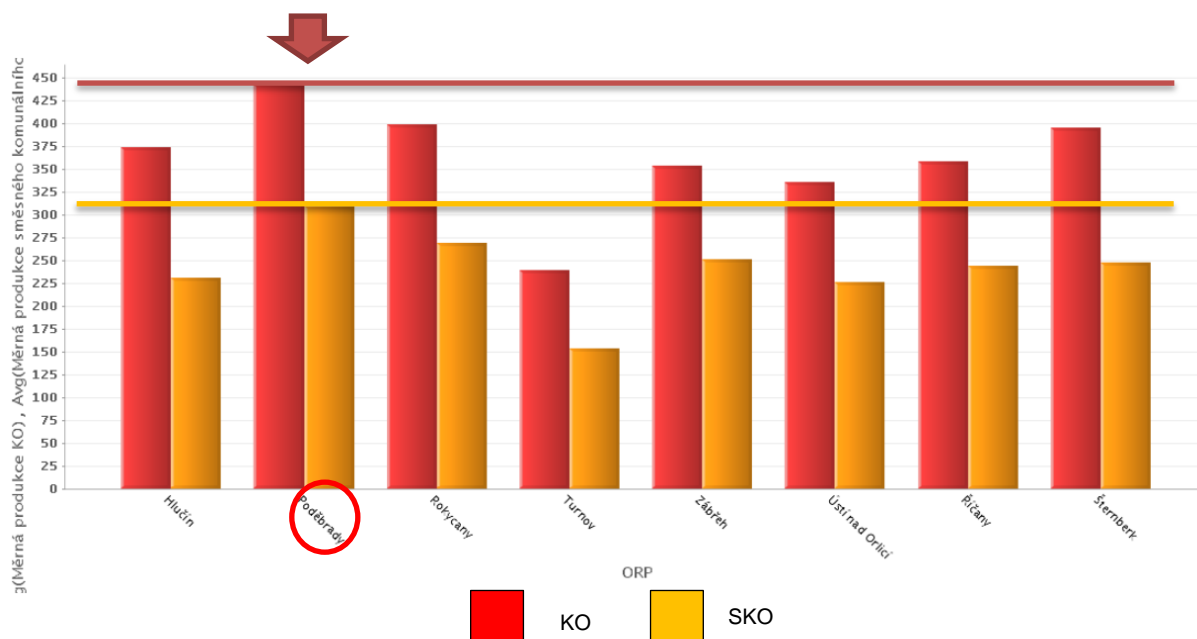

Obdobná situace u běžných výdajů nastává i v případě porovnání poděbradského obvodu s vybranými obvody dle kritéria velikosti jádrové obce. I v tomto případě dosahuje výše běžných a kapitálových výdajů na žáky mateřských škol nadprůměrných hodnot, u kapitálových dokonce zcela nejvyšší.

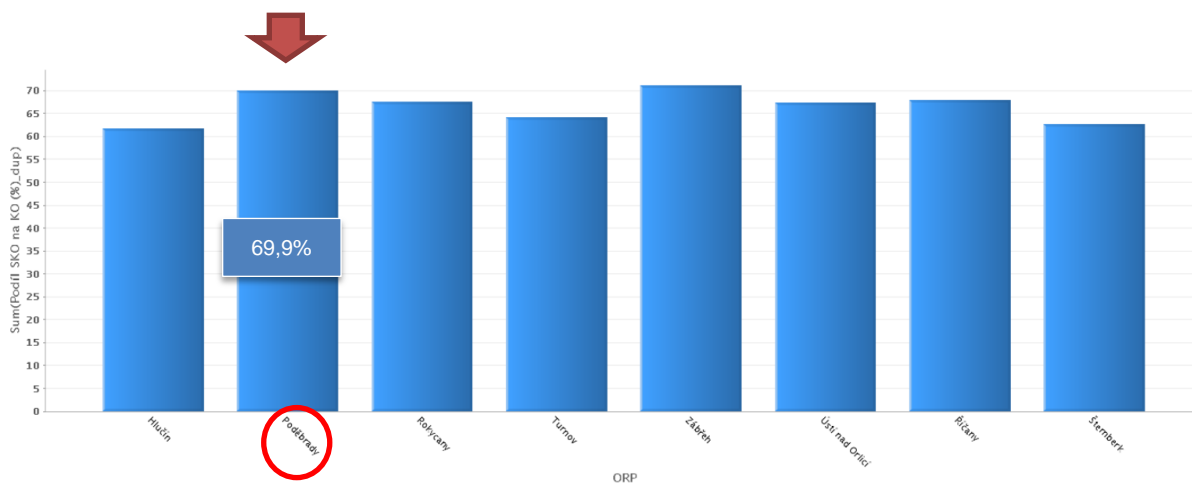
4. Odpadové hospodářství

V oblasti odpadového hospodářství je z hlediska benchmarkingu významné srovnání celkové měrné produkce komunálního odpadu (KO) a směsného komunálního odpadu (SKO). U obou dvou veličin dosáhl SO ORP Poděbrady nejvyšších hodnot mezi vybranými obvody, a to ca 440 t/1.000 obyv. KO a ca 310 t/1.000 obyv. Na úrovni obou hodnot je v grafu zakreslena červená, respektive oranžová linie pro větší názornost. Bez zajímavosti pak také není vysoký podíl SKO na KO celkem. V tomto případě dosahuje SO ORP Poděbrady 2. nejvyšší hodnoty s ca 70%. Viz obrázky č. 3 a 4.

Obrázek 3: Měrná produkce KO, SKO vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 13.500 – 14.500 obyv.; v tunách/1.000 obyv.)

Obrázek 4: Podíl SKO na KO vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 13.500 – 14.500 obyv.; v %)

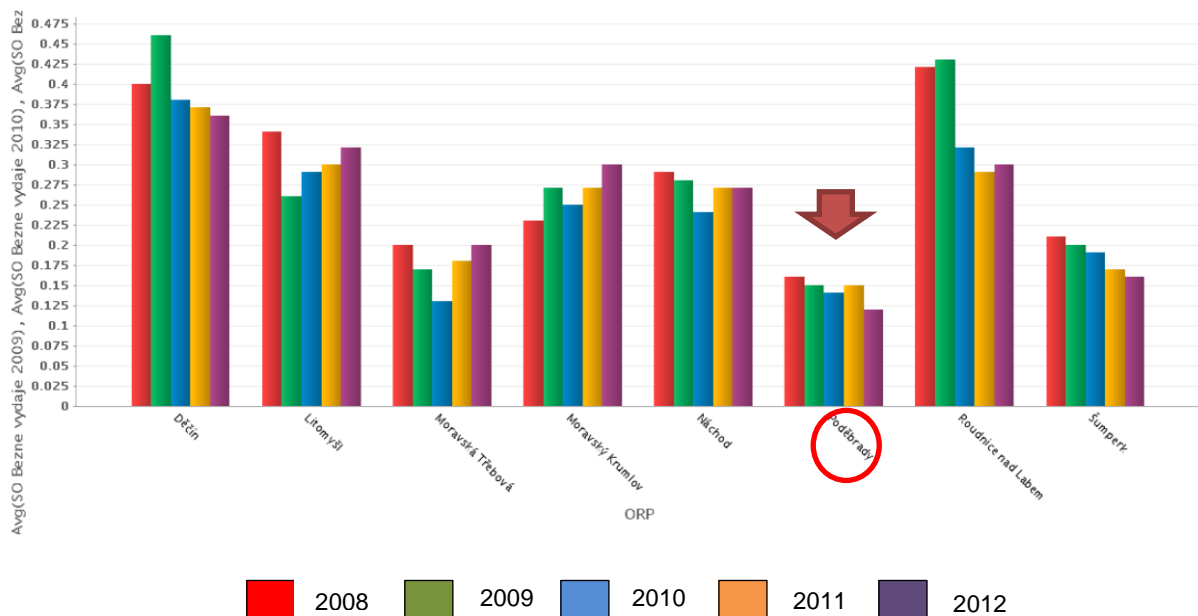

Analogická situace nastala také v případě výběru srovnatelných SO ORP dle kritéria počtu obcí v obvodě. I zde dosáhl SO ORP Poděbrady nejvyššího hodnot měřitelné produkce KO a SKO a 2. nejvyššího podílu SKO na KO.

5. Sociální služby

Při bližším pohledu na problematiku sociálních služeb je vhodné zmínit srovnání **běžných výdajů na obyvatele**. Lze konstatovat, že SO ORP Poděbrady dosahuje ve sledovaném období nejnižších hodnot ze všech vybraných obvodů (s výjimkou r. 2010, kdy dosáhl 2. nejnižší hodnoty). Navíc stále vykazuje klesající trend, i když se jedná o mírný pokles. To dokazuje i celkový průměr za sledované období 2008 – 2012, jehož hodnota je 0,15 tis. Kč/obyv./rok. Viz obrázek č. 5.

Obrázek 5: Běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 33 – 36) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obyv./rok)

6. Závěrečné shrnutí

SO ORP Poděbrady	
základní charakteristika	<ul style="list-style-type: none"> ve Středočeském kraji je správní obvod ORP Poděbrady svou rozlohou, počtem obcí v obvodě, celkovým počtem obyvatel i počtem obyvatel jádrové obce pod krajským průměrem
ekonomická výkonnost	<ul style="list-style-type: none"> rostoucí kapitálové výdaje na 1 obyvatele u sledovaných ORP
předškolní a školní vzdělávání	<ul style="list-style-type: none"> vysoké hodnoty běžných a kapitálových výdajů na žáky MŠ v rámci sledovaných ORP
odpadové hospodářství	<ul style="list-style-type: none"> vysoká měrná produkce KO a SKO při komparaci s vybranými ORP vysoký podíl SKO na KO v rámci sledovaných ORP
sociální služby	<ul style="list-style-type: none"> nízké běžné výdaje na sociální služby na obyvatele za porovnávané ORP

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad